

Nye miljøansvarsregler – en udfordring for forsikringselskaberne

af Vibeke Henriques og Claus Tønnesen

Vibeke Henriques
vh@forsikringogpension.dk

Den danske implementering af EU-direktivet om miljøansvar rummer væsentlige udfordringer for forsikringselskaberne, især m.h.t. rådgivningen af virksomhedskunderne, justering af eksisterende forsikringer og udviklingen af nye forsikringsprodukter på området.

Claus Tønnesen
ct@forsikringogpension.dk

I. Direktivet og den danske implementering

Efter flere års lovforberedelse er EU's miljøansvarsdirektiv fra 2004 (2004/35/EF af 21. april 2004) blevet implementeret i Danmark med virkning fra 1. juli 2008.

Der er i Danmark valgt en kompliceret løsning med hele to love.

Dels er der sket udvidelse af bestemmelserne om virksomhedernes ansvar for miljøforstyrrelser i en række miljølove, især miljøbeskyttelsesloven (forureninger) og naturbeskyttelsesloven (fredning, landskabsbeskyttelse). Disse love indeholder nu særlige ansvarsregler om de såkaldte MILJØSKADER. Miljøskader er, jf. også direktivet, særligt kvalificerede miljøforstyrrelser, der består i:

- skader på jord, hvor der er betydelig risiko for negativ påvirkning af menneskers sundhed,

- betydelig negativ påvirkning af vands økologiske, kemiske eller kvalitative tilstand,
- betydelig negativ påvirkning af beskyttede arter og naturbeskyttede områder.

Ansvar for disse skader er som udgangspunkt objektivt og der indføres et ganske kompliceret producentansvar på området baseret på culpa med omvendt bevisbyrde. Ansvar er i begge tilfælde offentligt og dermed ikke baseret på erstatningsretten.

Dels er der gennemført en særlig miljøskadelov, som indeholder en lang række regler om myndighedernes behandling af miljøskadesagerne, om hvad den ansvarlige virksomhed skal gøre og om de udgifter, der kan kræves dækket af den virksomhed.

Vibeke Henriques er cand.jur. og chefkonsulent i brancheorganisationen Forsikring & Pension.

Claus Tønnesen er cand. jur. og vicedirektør i brancheorganisationen Forsikring & Pension samt dansk redaktør før Nordisk Forsikringstidskrift.

Med de nye miljøregler er man begyndt at fjerne sig fra hovedprincippet i dansk ret om, at miljøansvaret er baseret på en skyldbedømmelse. Hidtil har der kun på jordforureningsområdet været gjort undtagelse fra dette udgangspunkt.

2. Udfordringerne for forsikringselskaberne

Selvom den danske forsikringsbranchen har været dybt involveret i hele processen med forberedelsen af direktivet og den danske implementering er det ikke nogen nem opgave, selskaberne står over for nu. Problemerne er især knyttet til følgende:

2.1 Eksisterende forsikringer

Eksisterende forsikringer vil – uden at det har kunnet forudses ved forsikringens tegning – komme til at omfatte hele eller dele af det nye miljøansvar.

De relevante forsikringstyper er især miljødækninger/forureningsdækninger i erhvervsansvarsforsikringer, landbrugsforsikringer, erhvervslivets bygnings- og løsøreforsikringer samt motoransvarsforsikringer.

Bortset fra landbrugsforsikringer, der i flere år har indeholdt en jordforureningsdækning på objektivt grundlag, er de nævnte forsikringers ansvarsdækning knyttet til det traditionelle erstatningsansvar. Dvs. at der bl.a. skal foreligge ansvarsgrundlag (typisk culpa), årsagssammenhæng samt påregnelighed og der skal være tale om en erstatningsretlig værnet interesse (i modsætning til en almindelig samfundsmæssig interesse).

De nye regler betyder, at forsikringselskaberne skal gennemgå eksisterende forsikringer inden for de nævnte områder, således at de er klare over, hvilken risiko disse forsikringer med de ændrede miljøregler nu er eksponerede for. Det gælder selvfølgelig især flerårige forsikringer, men principielt også

etårige forsikringer. Og selskaberne skal ved kommende fornyelser overveje, om forsikringsdækningerne skal ændres, så de tager højde for det nye miljøansvar.

2.2 Rådgivning

Det vil være behov for ådgivning af forsikringskunderne om det skærpede miljøansvar og udvidelsen af de typer af udgifter, som miljømyndighederne kan kræve dækket af den ansvarlige virksomhed

Udfordringen er her, at virksomhederne berettiget forventer, at forsikringselskabernes salgsmedarbejdere og skadeafdelinger kan rådgive om det skærpede miljøansvar og dets betydning for den konkrete virksomheds risici. Forventningen vil også være, at selskaberne kan rådgive præcist om dækningen på eksisterende forsikringer, (jf. pkt. 1).

Dette er en vanskelig opgave, idet der ikke foreligger egnet basismateriale i lovforarbejder eller andre orienteringer fra myndighederne om særligt risikoeksponerede virksomheder og om, hvordan miljøskaderne skal afhjælpes. Forsikring & Pension har udstyret selskaberne med generelt basismateriale til brug for rådgivningen, som i sidste ende er et selskabsanliggende.

2.3 Utvidet forsikringsdækning

Selskaberne skal overveje, i hvilket omfang de skal tilbyde forsikringsdækning af det udvidede miljøansvar.

Det har lige siden de første skitser til direktivet forelå været et klart ønske fra myndighedernes side, at det nye miljøansvar i videst muligt omfang skal kunne forsikres. Det har også ligget klart, at forsikringsmulighederne på området har været og er begrænsede, ikke mindst fordi der savnes skadeserfaringer på området. Enkelte selskaber tilbyder allerede en vis forsikringsdækning. Andre selskaber arbejder på at kunne tilbyde hel eller delvis dækning af miljøansvaret. Men det er ikke nogen let opgave, bl.a. også fordi der ikke

foreligger standardprogrammer for reassuran-
ce på området. Usikkerheden om det forventede antal af de egentlige miljøskader, hvor flere udgifter end i andre miljøsager kan kræves dækket, er med til at vanskeliggøre sagen. Hertil kommer, at miljømyndighederne på et ret tidligt tidspunkt i en miljøskades behandling kan kræve sikkerhedsstillelse af den ansvarlige virksomhed for en række udgifter. En forsikringsdækning i relation til sikkerhedsstillelsen vil på mange måder minde om et dækningstilsagn, uden at skadens omfang kendes bare nogenlunde. Der forhandles for tiden med miljømyndighederne om mulig forsikringsdækning i relation til sikkerhedsstillelsen.

3. Fokusområde fremover

I de kommende måneder vil det vise sig, hvordan forsikringselskaberne håndterer de nævnte forsikringsmæssige udfordringer og vi vil få at se, hvordan de nærmere regler om sikkerhedsstillelse for udgifter ved miljøskaderne kommer til at se ud samt hvor mange egentlige miljøskader – og hvilke – der kommer i praksis.

Vi vil senere vende tilbage til disse spørgsmål i en yderligere artikel her i NFT.